

Interpretace historických právních textů

Metody výkladu
Právo a logika

Logický výklad

- patří k základním metodám interpretace právních textů
- používá se společně s gramatickým a systematickým výkladem
- podstatou logického výkladu je práce s:
 - argumenty právní logiky
 - výrokovou logikou

Argumenty právní logiky

- Argumentum a contrario = důkaz z opaku
- Argumentum per eliminationem = důkaz vyloučením
- Argumentum a maiori ad minus = od většího k menšímu
- Argumentum a minori ad maius = od menšího k většímu
- Argumentum a simili (resp. per analogiam)
- Reductio ad absurdum

Argumentum a contrario

- aplikací a. a contrario zjistíme, na které případy se příslušné ustanovení, resp. právní předpis, nevztahuje

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

§ 1 Předmět úpravy

„Tento zákon v souladu s právem Evropských společenství, mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána, a k naplnění práva každého na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromí upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů a stanoví podmínky, za nichž se uskutečňuje předání osobních údajů do jiných států.“

Argumentum per eliminationem

- použije se pouze tam, kde můžeme uvažovat o taxativním výčtu – na jeho základě vyloučíme ostatní případy, které příslušné ustanovení/právní předpis výslovně nezmiňuje

Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví

§ 2 vymezení pojmů

„Pro účely tohoto zákona se rozumí

i) archivním zpracováním třídění, pořádání a inventarizace archiválií“

Argumentum a maiori ad minus

- při aplikaci a. a maiori ad minus nutno postupovat od nejpřísnějšího výkladu k nejméně přísné interpretaci

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád

Část čtvrtá: Následky porušení povinností při správě daní

§ 246 Porušení povinnosti mlčenlivosti

„(1) Fyzická osoba, která je vázána povinností mlčenlivosti za podmínek stanovených daňovým zákonem, se dopustí přestupku tím, že tuto povinnost poruší.

(2) Za přestupek lze uložit pokutu do 500 000 Kč.“

Argumentum a minori ad maius

- při aplikaci a. a minori ad maius nutno postupovat od méně přísného pravidla k nejprísnějšímu pravidlu

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Oddíl 3: Forma právních jednání

§ 564

„Vyžaduje-li zákon pro právní jednání určitou formu, lze obsah právního jednání změnit projevem vůle v téže nebo přísnější formě; vyžaduje-li tuto formu jen ujednání stran, lze obsah právního jednání změnit i v jiné formě, pokud to ujednání stran nevyklučuje.“

Argumentum a simili (per analogiam)

- příslušné pravidlo aplikujeme i na jiné, výslovně neupravené případy
- sledujeme podobnost mezi právními instituty, případně právními normami

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

Část devátá

Závěrečná, přechodná a zrušovací ustanovení

Hlava první: Obecná ustanovení

§ 853

„Občanskoprávní vztahy, pokud nejsou zvláště upraveny ani tímto, ani jiným zákonem, se řídí ustanoveními tohoto zákona, která upravují vztahy obsahem i účelem jim nejbližší.“

Výroková logika

Ekvivalence

- věta je pravdivá v případě, je-li výrok A i výrok B současně pravdivý nebo nepravdivý

Příklad:

A *Krádež věci, jejíž hodnota je nikoliv nepatrná, je trestný čin. (1)*

B *Trestné činy upravuje trestní zákoník. (1)*

Závěr: *Krádež věci, jejíž hodnota je nikoliv nepatrná, je trestný čin, **právě tehdy, když** takovýto trestný čin upravuje trestní zákoník. (1)*

Konjunkce

- věta je pravdivá pouze v případě, je-li pravdivý výrok A a současně i výrok B

Příklad:

A *Držba je institut věcných práv. (1)*

B *Držba je stav faktický. (1)*

Závěr: *Držba je institutem věcných práv a zároveň je stavem faktickým.*
(1)

Disjunkce

- věta je nepravdivá, je-li nepravdivý výrok A i výrok B

Příklad:

A *Návrh na vydání platebního rozkazu nemůže být doručen osobně na podatelnu příslušného soudu. (0)*

B *Návrh na vydání platebního rozkazu nemůže být doručen do datové schránky. (0)*

Závěr: Návrh na vydání platebního rozkazu nemůže být doručen příslušnému soudu osobně na podatelnu, nebo prostřednictvím datové schránky. (0)

Zvláštní metody výkladu

- používají se vedle základních metod výkladu
- uplatňují se tehdy, není-li možné interpretovat právní text na základě metod základních (tj. gramatického v., systematického v., logického výkladu)
- historický výklad, teleologický (účelový) výklad, komparativní (srovnávací) výklad
 - **historický v.** – sleduje záměr zákonodárce -> ten lze vyvodit např. na základě důvodové zprávy a dobových okolností, za jakých právní předpis vznikl
 - **teleologický v.** – interpret se zabývá otázkou, za jakým účelem (cílem) byl právní předpis vydán
 - **komparativní v.** – založen na srovnání dvou a více pr. předpisů

Druhy výkladu dle subjektů

- subjektem v tomto smyslu rozumíme osobu, která předmětný právní text interpretuje
- rozlišujeme:
 - **legální výklad** – interpret vykládá text právního předpisu na základě zmocnění vyplývajícího ze zákona
 - **autentický výklad** – interpretem je zde osoba, která právní předpis vydala
 - **oficiální výklad** – za interpreta považujeme nadřízený subjekt, který vykládá právní text pro podřízené subjekty
 - subjektem zde rozumíme jak zaměstnance, tak orgány veřejné správy
 - **vědecký výklad** – interpretem je např. autor vědecké studie
 - **výklad orgánu, který aplikuje právo** – soudy a správní orgány

Použitá literatura

- GERLOCH, A. *Teorie práva*, Plzeň 2009.
- HARVÁNEK, J. *Teorie práva*, Brno 1998.
- KNAPP, V. *Teorie práva*, 1995.
- ŠTĚPÁN, J. *Logika a právo*, Praha 2011.